

Nr 4 2021

Gutfåret

En fårras, två föreningar

Den andra sidan

Ändrat bidrag

TIDNINGEN GUTEFÅRET

Nr 4 2021 ~ Årgång 41

INNEHÅLL

Krönikan	sid 3
Lammköket	5
Den andra gutefårsföreningen	6
En ras med två föreningar	8
Den andra sidan	13
Artikel om Björn	14
Anmälan konsumentverket	16
Reducerat bidrag	17
Elitlamm, genbanker mm	18
Nytt från styrelsen	19
Nya i föreningen	20
Medlemsannonser	21
Medlemsavi	24

I tidskriften ansvarar författarna själva för innehållet i sina artiklar, som ej behöver återge redaktionens mening. Gutefåret förbehåller sig rätten att använda allt publicerat material på föreningens hemsida. Undantag görs endast på särskild begäran.

Tidskriften trycks med ekonomiskt bidrag från Sverige och EU inom ramen för det svenska landsbygdsprogrammet för jordbruket.

UTGIVNING OCH MANUSSTOPP

Nr 1: 15 mars	Manusstopp 20 februari
Nr 2: 15 juni	Manusstopp 20 maj
Nr 3: 15 september	Manusstopp 20 augusti
Nr 4: 15 december	Manusstopp 20 november

Omslagsbild:
Mikael Brinck

REDAKTION

Anna Hall
Borensberg
0708 - 74 89 76
anna.hall@gutefar.se

Åsa Murhed
Grafisk form
0705 - 13 88 13
murhed@gmail.com
www.murhedinfo.se

Pesach Laksman
070-628 12 48
naturanimalier@gmail.com

Utgivare: Föreningen Gutefåret
Ansvarig utgivare: Markus Kuster
redaktion@gutefar.se
www.gutefar.se

Föreningen Gutefåret utger denna medlemstidskrift för att stärka medlemskontakten och lämna allsidig information om aktuella förhållanden och möjligheter i vården och bevarandet av gutefåren.

Tidskriften kommer ut fyra gånger per år, normalt i mars, juni, september och december.

Publikationen är ett medlemsblad som kostnadsfritt skickas till föreningens medlemmar samt ett antal till fårnäringen knutna personer och institutioner.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Tryck och repro:
Ljungbergs Tryckeri Klippan

Krönikan

Så var det åter min tur att skriva krönikan. Det verkar som om slumpen är med och spelar ett litet spratt. Sist när det var min tur hade vi just upplevt det svåra torråret 2018, vilket satte sin prägel på min text. Återigen seglar det upp mörka moln på himmelen. Nu handlar det om helt andra saker på en helt annan nivå.

I avvaktan på att EU ska anta och besluta om det nya landsbygdsprogrammet så bestämde de svenska myndigheterna sig för att förlänga det som hade gällt fram till 2020. Men med vissa undantag. Stödet till rasföreningar och liknande blev kraftigt nedskuret. Detta innebär att vår förening får nöja sig med en halvering av finansieringen under de två åren 2021-2022. Detta meddelades tyvärr inte förrän under sensommaren, när vi redan spenderat pengarna i den takt som vi varit vana vid. Det innebär att bidragspengarna tar slut runt årsskiftet när vi gett ut årets sista "Gutefåret". Detta innebär att vi kommer att behöva banta verksamheten kraftigt under återstoden av tiden. (Detta redovisas på annan plats i tidningen). Vi vet ännu inte hur det blir efter 2022.

Samtidigt händer det en del som ger oss i styrelsen en hel del jobb. Våra "vänner" i GutefårAkademien slår på stora trumman och jobbar på att dela upp gutefåren i två olika raser, vilket skulle vara en katastrof för det framtida bevarandearbetet för våra gutar. Vi är i dialog med Fåravelsförbundet och Jordbruksverket i denna fråga. I projektet "Guteanor" konstaterades det att samtliga gutefår, som ju härstammar från ett 15-tal räddade får på 1930-talet, utgör en och samma population. Av den anledningen, samt på grund av att det finns medlemmar och andra som inte känner till varför det finns två rasföreningar för Gutefåren, så finns i detta nummer ett par artiklar som klargör detta.

Ett tredje mörkt moln som blir allt större är hotet med resistent parasiter och annat som smittar. Vi (sambon och jag) har själv upplevt hur lätt det är att råka illa ut med sin besättning. Har man väl fått in resistent Haemonchus så finns inte mycket att göra, och djuren blir olämpliga att använda för avel i andra besättningar. Som jag nämnde har vi själv upplevt hur snabbt det kan gå om man inte är mycket noggrann. Av de senaste tre gutebagglammen som vi köpt in till vår besättning från tre olika håll, så har två haft med sig resistent Haemonchus. Tack vare att vi plikttröget avmaskar, fotbadar och ställer alla inköpta djur i karantän, samt skickar in träckprov för analys och odling så har vi klarat vår besättning. Hade vi inte skickat in träckprov för odling efter avmaskningen så hade läget blivit ett helt annat. Det kan se bra ut om man bara räknar antalet ägg, först vid odling framgår det att det finns parasiter kvar. Jag vet inte om det är så att man tar lite större risk när man bara har en "liten" besättning och slarvar med karantän och uppföljning. Många besättningar med bevaranderaser är lite mindre. Så här långt har vi klarat oss och jag vill tillägga att säljarna har handlat i god tro.

Avslutningsvis vill jag ändå säga att det positiva med att hålla sig med fåren ändå överväger. Bara man gör rätt från början!

*God Jul och ett Gott nytt fårår önskar,
Markus Kuster*

FÖRENINGEN GUTEFÅRET

Föreningen Gutefåret är en ideell förening som värnar om de behornade gotländska utgångsfårens, numera kallade gutefår, fortbestånd i svensk kultur. Verksamheten är riksomfattande och medlemskapet öppet för alla. Vi vill bevara gutefåren ur kulturhistoriska och genetiska synpunkter, främja medlemmarnas intressen och föra gutefårägarnas talan.

STYRELSE

Markus Kuster

Ordförande
Blackelid Hagebolet 6
577 95 Virserum
070 664 17 75, 0495 417 75
markus.kuster@gutefar.se

Anna Hall

Vice ordförande
Kristberg, Haget 570
591 77 Borensberg
070 874 89 76
anna.hall@gutefar.se

Anna-Karin Behm

Sekreterare
Skälleryds Nygård 1
595 91 Mjölby
076 801 30 64
anna-karin.behm@gutefar.se

Annika Pettersson

Kassör
Källunge, Säggeby 467
621 79 Visby
070 951 77 30, 0498 300 44
annika.pettersson@gutefar.se

Stig Wickman

Eskelhem, Rovide 178
622 70 Gotlands Tofta
073 918 13 07, 0498 26 66 15
stig.wickman@gutefar.se

Göran Lundström

Blecket Bergvägen 29
795 92 Rättvik
070 593 66 13
goran.lundstrom@gutefar.se

Kristina Hultman

Kristineberg Bäck 1
589 65 Bestorp
070 316 81 80
kristina.hultman@gutefar.se

REVISORER 2021 - 2022

Ordinarie

Stig Malmberg

Håle Bäck 1
467 91 Grästorps
070 334 37 53
roland.ferlin@telia.com

Leif Bosson

Östra Långgatan 40
432 41 Varberg
073 067 06 37, 0340 311 77
loche@telia.com

Personliga ersättare

Birgitta Jonasson

Haraldsmåla Gård
370 17 Eringsboda
072 375 79 70
birgitta.jonasson@lantek-lj.k.se

Anders Sundin

Låsta 1
614 90 Söderköping
070 245 62 38
gsudden52@gmail.com

VALBEREDNING 2021 - 2022

Päivi Nurmi

Sammanställande
Gryttom Gärdet 1
672 91 Årjäng
070 573 49 75
ringmejsen@yahoo.se

Pesach Laksman

Ölov 523
274 54 Skivarp
070-628 12 48
naturanimalier@gmail.com

Vakant

MEDLEMSAVGIFTER

2021 - 2022: Ordinarie medlem 200 kr, familjemedlem därutöver 100 kr. Betalning av medlemsavgift innebär samtycke att personuppgifterna databehandlas i enlighet med PuL/ GDPR.

Bankgiro: 5881-5044
Organisationsnummer: 834001-8897
Swishnummer: 123 032 01 68

SEKRETARIAT/POSTSTÄLLE

Blackelid Hagebolet 6
577 95 Virserum
070 664 17 75
info@gutefar.se

E-post till styrelsen:
fornamn.efternamn@gutefar.se
Hemsida: www.gutefar.se

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR

önskar redaktionen

Foto: Thomas Carlsson, Vänö Naturbete AB

Lammköket

Falska fårschnitzlar

Det är en askenasisk rätt där man använder framdel av får antingen sadel eller bog.

Till fyra personer rekommenderas det:

- 1 kg fårkött (kan ersättas med lammkött)
- citronsaft
- senap
- vitlök, salt och svartpeppar
- vetemjöl till panering
- olja till stekning

Skölj köttet och befria från ben, fett och senor. Skiva köttet på tvären mot fiberriktningen. Banka lätt.

Stänk citronsaften på skivorna och låt det stå i 1 timma.

Krossa vitlöken med salt. Bre på köttet och peppra därefter. Bre på senapen och panera i vetemjöl.

Häll rikligt med olja på stekpanna och låt det bli riktigt varmt innan du lägger schnitzlarna för stekning.

Potatis eller gryn passar till rätten. Serveras med valfria grönsaker.

Text och bild: Pesach Laksman och Jolanta Wajnberg

Har du ett eget favoritrecept på lamm som du skulle vilja dela med dig så tveka inte att skicka in det till redaktionen. Du kan, men behöver inte, skicka med bilder tagna under tillagning och vid servering. Tänk bara på att upplösningen och storleken på bilderna måste vara god, annars fungerar de inte i tryck. Minst 1 MB bör de vara. Men vi tar gärna emot bara recept också!

Den andra gutefårsföreningen

På sidan 8 i detta nummer av "Gutefåret" finns en artikel med rubriken "En fårras med två föreningar - hur blev det så?" som beskriver hur det kommer sig att det finns två rasföreningar för gutefår. Jag ska här lite kort redogöra för skillnader mellan de två föreningarna och vilka frågor som idag drivs av "utbrytarna" i GutefårAkademien, nedan förkortat med GA. Anledningen till detta är att det har tillkommit många medlemmar som inte känner till historien, och dessutom tvingas vi agera, då GA både ägnar sig åt att misskreditera oss och dessutom nu driver frågan om att separera de två föreningarnas får från varandra.

Liksom vi i Föreningen Gutefåret så har GutefårAkademien en webbsida och de ger också ut medlemstidningen Hornfår. I dessa medier är det stort fokus på Gotland och på att svärta ner vår förening. Ett annat fokus är att tala om för läsaren att det endast är de djur som registreras i deras genbank som i framtiden kommer att betraktas som riktiga gutefår. Här är några rader från deras webbsida som illustrerar detta:

GutefårAkademien är den enda rasförening för Gutefår som tar ansvar för att bevara rasrena ättlingar till de ursprungligt bevarade hornfåret som nu kallas gutefår. På sikt kommer dessa får att vara de enda som betraktas som riktiga Gutefår. Grundarna av GutefårAkademien har lång erfarenhet av gutefår och bevarandeavel och var alla tidigare ledamöter i det avelsråd som fanns inom Föreningen Gutefåret och där hade ansvar för den föreningens genbank innan den korrumpades.

GA har från första början hävdad att endast de djur som godkänns av dem är riktiga gutefår, trots att det i forskningsprojektet "Guteanor" där Anna Maria Johansson och Christina Marie Rochus studerat gutefårens genetik* visar att så inte är fallet. (Projektet har delvis finansierats av Jordbruksverket (journalnummer JV 2013-1973)). Resultatet av projektet visar att:

1. Gutefåren har en bred genetisk variation.
2. Det finns inga tecken på inkorsning.
3. Inga besättningar går att särskilja, dvs inga besättningar är mer ursprungliga än andra. Alla gutar utgör en population.

GA vill göra gällande att endast ättlingar till de fåren som finns på Lilla Karlsö är "riktiga" gutefår. Detta är märkligt då de djur som med tiden hamnade på andra platser, som till exempel fastlandet, kommer från samma ursprungsbesättningar, ett femtontal djur, som räddades på 1930-40 talet.

GutefårAkademien hävdar (utan fog enligt resultatet från olika studier bland annat "Guteanor") att vissa färger och tecken inte härstammar från gutefåren utan att de har tillkommit genom inkorsning. Som exempel på detta vill jag nämna följande: GA menar till exempel att vit pälsfärg och tårfläckar inte kan godkännas då det indikerar på inkorsning av andra raser samt att det inte finns beskrivet i äldre dokumentation om Gutefåren.

Tårfläckar förekommer bland annat hos texel-får som har färgen "engelsk blå" och just den färggenen finns inte hos gutefåren. Dock visar projekt Guteanor att det hos gutefåren finns en helt annan gen som ger dessa tårfläckar. Det är alltså uteslutet att gutefårens anlag för tårfläckar kommer från inkorsade texelfår. GA:s ordförande Björn Hjernquist har i skriften "Gutefårens pälsfärger och horn-genetisk mångfald hos gutefår" (2003, 3:e upplagan, sidan 27) skrivit följande: "Även om det vita anlaget, Awt, är ett gammalt anlag, äldre än det grå, har det kanske ändå inte funnits hos de gotländska fåren. Det har sannolikt införts till gutefåren under slutet av 1950-talet genom inkorsning av vita finullsfår", men i GA:s avelsplan har han hävdad att den har tillkommit på 50-talet genom inkorsning med vita köttrasfår.

Det finns dock flera dokumenterade exempel på att vita får förekommit i äldre tider.

Ett exempel är: I "Hornfumse och Franslammskinn" skriver Nils Dahlbeck 1993

"Jag köpte också ett vitt behornat bagglamm av Edward Graelert och placerade detta hos Arvid Olsson". Detta skedde på 1940-50 talet.

Ett annat exempel är när Svea Olsson (Arvid Olssons hustru) 1990 blir intervjuad och berättar att "Vita gutefår, ja det har vi ju alltid haft!"

Ett annat dokument som visar att den vita färgen var vanlig förr är en gårdsdagbok från By Gård i Eke socken. Där dokumenterades en mängd olika uppgifter från mitten av 1700-talet till slutet av 1800-talet. Där redovisas under en lång period antalet djur och deras färger. Andelen vitt och svart var mycket högre än i dagens besättningar.

Ännu ett exempel finns i "Fåren på Gotland" av P A Sæve, tryckt i tidskriften "Läsning för folket" tryckt 1866. Han skriver bland annat "Gotlandsfåren, oftast vita, äro av vanligt slag och storlek, utom de på Fårö, som äro nära hälften mindre; och ej sällan finner man dem, som hava fyra eller sex horn". Även här anges att de vita fåren var vanliga.

Slutligen vill jag också nämna att GutefårAkademien kallar våra djur för "gutefårliknande produktionsfår" som de menar att vi avlat fram för att få stora slaktkroppar. Detta är helt taget ur luften, då vårt avelsmål är att bevara den stora variationen av anlag som våra gutefår uppvisar.

Aktuella frågor hos GutefårAkademien

I GA:s tidskrift nr: 26 säger man i klartext att det är dags för att bilda en "egen" ras som de kallar Hännlambi. Syftet är att skilja det som de anser vara två populationerna från varandra.

I detta nummer tar vi även upp en fråga som varit aktuell sedan föreningens start. Hur ska vi praktiskt separera de två populatioerna av gutefår? I artikeln ställer vi frågan om det är dags att helt enkelt bilda en ny fårras.

Varken vi i Föreningen Gutefåret eller Svenska fåravelsförbundet anser att det finns två populationer. Också i projektet Guteanor fastställs att alla gutefår genetiskt utgör en population. I den nämnda artikeln ber man sina medlemmar om mandat att verka för att bilda denna "nya" ras. Det skulle vara ett stort bakslag för rasen och försvara bevarandearbetet om så skulle ske, då det skulle bli svårare att hitta obesläktade djur i aveln. Det är viktigt att hålla så många djur och besättningar igång som möjligt för att säkerställa att vi inte får en inavel och för att inte riskera att tappa gener/egenskaper. Vi har från styrelsen sida tagit kontakt med Jordbruksverket för att få till en dialog med dem i denna fråga. Jordbruksverket delar vår åsikt att alla gutefår utgör en och samma population.

GutefårAkademins styrelse och genbank

Av styrelsens sex ledamöter heter ordföranden, vice ordföranden och sekreteraren Hjernquist i efternamn. Alla tre har starka band till besättningen på Lilla Karlsö.

I samma tidning kan man också läsa att avelsrådet består av Björn Hjernquist. Detta blir särskilt intressant då man i GA:s avelsprogram kan läsa: "Genbanksregistret är tills vidare endast tillgängligt för föreningens avelsråd". Detta måste innebära att varken medlemmar eller Jordbruksverket har insyn i denna genbank.

*Guteanor har publicerats och refererats på följande platser: Rochus doktorsavhandling (2017), Hornfar.se nr 19 sid 22 (2017), Gutefåret nr 3 sid 8-11 (2016), Gutefåret nr 3 sid 15-17 (2017) samt Gutefåret nr 3 sid 9-10 (2019).

Text och bild: Markus Kuster

Enligt Gutefårsakademien är vita gutefår korsningsfår men de finns vittnen sedan tidigt 1900-tal att de inte är det utan högst ursprungliga.

Gutefår med s k tårfläckar är INTE korsningar med blå texel! Foto: Ingrid Gosselman.

En fårras med två föreningar - hur blev det så?

1977 bildades Föreningen Gutefåret för att verka för att dess medlemmar ska hålla och avla på renrasiga och friska djur under naturliga driftsformer. Knappt 30 år senare splittras föreningen till två och många frågar sig idag varför det finns två föreningar för samma ras. Självt kom jag med i föreningen våren 2006 och fick redan i ledaren i mitt första nummer av tidningen insikt i att något pågick i föreningen. Sedan fick jag följa konflikterna i ett antal nummer tills det eskalerade under våren 2007 och en ny förening plötsligt hade bildats. Jag har gått igenom medlemstidningarna för den här tiden och försöker ge er en bild av det som skedde utifrån dem. Givetvis har det sagts och skrivits väldigt mycket mer under möten och vid brevkorrespondens men detta är vad jag har utgått från i denna artikel. Kursiv text nedan innebär att det är mina egna ord som inte är baserade på vad som skrivits i just det numret av respektive tidning.

Tidningen Gutefåret 2004-1

Rasbeskrivningen av gutefår är över tio år gammal och behöver revideras så förslaget presenteras i tidningen för att medlemmarna ska få inkomma med synpunkter innan den ska godkännas på årsmötet. I kapitlet med historiken står inget om någon ursprungsbesättning kopplat till Lilla Karlsö och i kapitlet om färger anges att ullens färg kan variera från svart över hela gråskalan till vitt, ibland med inslag av bruna nyanser.

På två sidor skriver Anncatrin Hjernquist en rapport från ett seminarium som föreningen anordnat på Skansen på initiativ av maken Björn Hjernquist, med temat ”genbank för gutefår”. Syftet var att erhålla kunskaper och erfarenheter samt kunna diskutera frågan inför beslut om ett eventuellt införande. Ragnar Edberg berättade att genbanksdiskussioner funnits i femton år men att inget egentligen hänt, utöver den certifieringsverksamhet utan återrapportering som införts som en start för genbanken. Debatten rapporteras som livlig, bland annat om problemet med för få baggar, fördelar och nackdelar med gruppbetäckning (*som man fortfarande använde sig av på denna tid, d v s man hade flera baggar i betäckningsgruppen*). Det senare är något man inte tror att Jordbruksverket kommer att godkänna men som ändå ses som en fråga som kan vara viktig för föreningen att driva i framtiden. *Några diskussioner om färger och korsningsavel verkar inte ha förekommit enligt denna rapport.*

Tidningen Gutefåret 2004-2

I tidningen meddelas att om årsmötet godkänner det har man för avsikt att införa ”Gutefårens genbank” den 1 juli 2005. Man skriver att främst handlar det om att hålla gutefåren fria från korsningar med andra raser men poängterar också, faktiskt på ett par ställen, att aveln måste genomföras så att **mångfalden bevaras** och riskerna för riktad avel undviks. För att utarbeta riktlinjer för genbanken har ett interimistiskt (*i väntan på ett definitivt*) avelsråd inrättats bestående av Björn Hjernquist, Ragnar Edberg och Per Abrahamsson från styrelsen samt Bodil Wallberg och som adjungerad (*tillfällig*) Krister Kortebäck. Björn blir sammankallande för rådet. Hur genbanken ska administreras och vilka regler som ska gälla för den kommer att presenteras på årsmötet men i tidningen berättas hur man har diskuterat, t ex vad man som djurägare förbinder sig att följa i genbankskontraktet samt vilka uppgifter man ska lämna vid inträde. Uppgifterna där skiljer sig inte nämnvärt från de vi har idag med undantag för kravet på att man ska intyga att avelsanläggningen är säker och förhindrar oönskad korsning.

Tidningen Gutefåret 2004-3

I ledaren skriver dåvarande ordföranden Anders Larsson ”Att propagera för ett avelsurval med avseende på t ex färg, storlek, eller vikt skulle motverka syftet med genbanken. Det är min och hela styrelsens önskan att så många gutefår som möjligt nu också kommer med i denna.” Årsmötet som hållits en dryg månad tidigare i Västergötland har med stor majoritet godkänt styrelsens förslag att inrätta en genbank för gutefåren den 1/7 2005. Beslutet föregicks dock av många frågor och kommentarer från årsmötesdeltagarna.

Tidningen Gutefåret 2004-4

Här kan man läsa att Ingrid Florén ersätter Ragnar Edberg och Peter Ohlström ersätter Krister Kortebäck i det interimistiska avelsrådet. Man har här ännu inte bestämt huruvida avelsrådet ska vara en verksamhet fristående från styrelsen eller ej, men man kan utläsa att styrelsen inte är riktigt nöjd med hur arbetet i avelsrådet framskrider. De efterlyser förslag på regler, blankett-formulär, form för rapportering samt hur det permanenta avelsrådet ska vara sammansatt och sätter datumet 1/12 som senaste dag att komma in med detta.

Tidningen Gutefåret 2005-1

Björn Hjernquist, som varit den som drivit frågan om en genbank för gutefåren under ett par års tid, har inlämnat de efterfrågade uppgifterna med välgjorda formulär och regler för den kommande genbanken strax innan nyår. I ett följebrev till styrelsen begär han dock att få slippa uppdraget som verksamhetsledare och ledamot av det permanenta avelsrådet! Man blir nu tvungen att försöka hitta någon ny kunnig och intresserad efterträdare till det permanenta avelsrådets införande den 1/7 då genbanken är planerad att sjösättas.

En artikel på en dryg sida med namnet ”Vilka gutefår skall vi ha i framtiden?” införs där en medlem framför åsikten att man måste klarlägga vad det är som ska bevaras innan man sjösätter en genbank, samt att en sådan behöver ha en så stor genetisk bas som möjligt.

Tidningen Gutefåret 2005-2

Här omnämns bara avelsrådet och genbanken med ett par meningar i ledaren. Man befarar att anslutningen till genbanken inte kommer att bli så stor och att den certifieringsverksamhet som var föregångaren till genbanken kanske ses som tillräcklig då den är väl känd hos medlemmarna. Tankar om att låta idén med genbanken få mogna till sig ett tag väcks.

En postum skrivelse med synpunkter på genbanksverksamheten införs från en medlem som varit ”intensivt intresserad av gutefåren såväl vad gäller deras bakgrund som framtid”. Hon förespråkar att man först ska upprätta en stambok och därefter inrätta en genbank.

Tidningen Gutefåret 2005-3

Nu meddelas dock att genbanken är igång som planerat och att många besättningar redan anmält sitt intresse, men det kommer att behövas betydligt fler för att genbanken ska ha goda förutsättningar att bevara gutefårens genresurser. En inbjudan till medlemmarna att söka samt ansökningsblanketter är publicerade i tidningens mittuppslag. Björn Hjernquist får frågan vad begreppet ”avelssäker färgård” innebär och ger en förklaring av det. Han skriver att de som idag skriver ut härstammingsintyg uppenbarligen känner till vilken bagge som betäckt och således borde man ha koll på att det inte sker några oönskade betäckningar. Han skriver att något extra måste göras om man håller flera raser på sin gård.

Det meddelas också att genbanksverksamheten leds av ett avelsråd bestående av Björn Hjernquist (!!!) som verksamhetsledare med Peter Ohlström och Bodil Wallberg som medhjälpare. Björn ingår däremot inte längre i styrelsen som minskat antalet ledamöter från sju till fem. I rapporteringen från årsmötet, som hållits på Gotland, beskrivs att debatten varit intensiv, bland annat om minskningen av antalet ledamöter, samarbetsvårigheter i den tidigare styrelsen samt frågeställningen om det är lämpligt att en styrelseledamot håller föredrag om möjligheterna att använda gutefåren i korsningsavel. Det senare härrör sig från ett föredrag Per Abrahamsson höll på ett nordiskt seminarium om naturbete med får och getter på Jylland i Danmark den 11-13 mars 2005. Det handlade om en **teoretisk** modell för hur man kan kombinera ekonomisk slaktlammsproduktion med en ökad effektivitet i bevarandet av en hotad husdjursras (inte bara gutefår)*. Föredraget riktade sig inte främst till den lilla hobbybesättningen, vilket de allra flesta gutefårsbesättningar är, utan istället den lite större produktionsbesättningen och var som sagt en teoretisk modell. *Per Abrahamsson är för den som inte vet det agronomie doktor inom husdjursvetenskap med ett stort intresse inom genetik, vilket han ägnat mycket fritid åt att förkovra sig i. Han var en av de som var med i projektet Guteanor som föreningen drev tillsammans med Sveriges Lantbruksuniversitet i Uppsala.* Björn Hjernquist hade under våren och sommaren kritiserat Per för detta föredrag som blivit ett kontroversiellt ämne dem emellan. Ordföranden vid denna tid, Anders Larsson, fällde kommentaren som beskriver situationen på ett bra sätt: ”Ingen förespråkar korsningsavel för att utveckla gutefåren utan för att öka ekonomin”.

Tidningen Gutefåret 2005-4

Debatten om korsningsavel fortsätter med ett inlägg på två sidor från Björn som Per direkt bemöter på en dryg sida. Bland annat påtalar Per att han i flera mejl från Björn läst dennes lovord över hur den texelbagge han tidigare köpt gett så bra klassning på lammen med gutemödrar vid slakteriet i Visby. Det är från och med detta nummer som vita gutefår och de med så kallade tårfläckar börjar tas upp i debatten som resultat av korsningsavel.

Någon gång vid den här tiden ersätter Kjell Lindström Peter Ohlström i avelsrådet då den senare avsäger sig uppdraget på grund av sjukdom.

Tidningen Gutefåret 2006-1

I årets första nummer kan man läsa att de första gutefårsbesättningarna anslutits till genbanken vid årsskiftet. Kraven från styrelsen för anslutning är känd härstamning i tre eller fyra led enligt ledaren i samma nummer samt att övriga krav är uppfyllda. Vid ett möte i januari på Skansen, arrangerat av avelsrådet, visar Björn hur ett gutefår ska se ut och hur det inte ska se ut. Han menar här att vit pälsfärg, månghornighet, hornlöshet, långa svansar och pälsfärg med tårfläckar har tillkommit sedan ursprung- et. *Observera att både vit pälsfärg och tårfläckar är naturligt förekommande hos gutefåren, vilket är bevisat i projektet Guteanor och omvittnat på flera ställen dessförinnan (se Markus Kusters artikel på sidan 6) och INTE är något som har med eventuell blandrasavel att göra, lika lite som gulmagade får hade det då man slaktade bort betydande del av dem på 1990-talet i tron att det var korsningar med mufflon. Läs mer om detta på hemsidan under ”Medlem/Faktablad/Projekt Guteanor”. Vad gäller månghornighet och långa svansar så finns en dokumenterad inblandning av det brittiska långsvansade Jacobsfåret, som utfördes på 1960-talet för att återinföra månghornigheten hos gutefåren. Det är anledningen till att vi idag mäter svanslängden vid baggbesiktningar och inte godkänner baggar med för lång svans.*

Tidningen Gutefåret 2006-2

I ledaren för detta nummer skriver Anders Larsson om att genbanksarbetet förefaller att ligga på is då det kommit alltför mycket grus i maskineriet av personliga relationer som måste fungera för att samarbetet mellan avelsrådet och styrelsen ska löpa friktionsfritt. Björn har meddelat att registrerings- och anslutningsarbetet ligger på is sedan mars. Flera saker ligger till grund för

ovisshet och oenighet mellan avelsrådet å ena sidan och styrelsen och medlemmar som vill ansluta sig till genbanken å andra sidan. Några exempel är

- De rigorösa utredningarna av varje anslutningsansökan
- Lång väntan på anslutningsbesked
- Problem kring begreppet avelssäker fårgård
- Uteslutning av eller stopp för anslutning av får med tårfläckar
- Bristfällig information till styrelsen om avelsrådets fortlöpande arbete och genbankens aktuella omfattning.

Anders skriver längre ner i sin ledare följande:

”Det är lika felaktigt att påstå att de viltfårfärgade gutefären är mufflonkorsningar som att de med tårfläckar är korsningar med texel. Än mer skrämmande blir det när sådana uppfattningar framförs som sanningar när verkligheten är den att vi ingalunda vet hur förhållandena egentligen är, eftersom forskning på området saknas”. *Idag har vi vetenskaplig forskning i och med Guteanor som bekräftar att det faktiskt var felaktigt att utpeka dessa färger som tecken på korsningar med andra raser.*

I samma nummer kan man på två och en halv sida läsa hur avelsrådet ser på sin uppgift och vad de har att ta ställning till enligt dem själva. Man tar ställning till vilka färger som ska vara godkända och inte, samt när korsningsavel bedrivits, utan att egentligen ha några vetenskapliga bevis för det. Bland annat skriver man en del om brister i härstamningsdokumentationen. *Man ska här betänka att innan vi gick med i EU 1995, tio år innan detta utspelar sig, var kraven på märkning av fåren betydligt lägre och inte förrän 9 juli 2005 infördes individmärkning av fåren, innan dess räckte det med födelseplatsens produktionsplatsnummer. Det förekom även gruppbetäckningar då man höll betäckningsgrupper med flera baggar. Vilka krav föreningen hade på märkning och härstamningsdokumentation historisk sett kommer vi att återkomma till i en artikel i nästa nummer.*

Tidningen Gutefåret 2006-3

Anders manar i ledaren medlemmarna att i avvaktan på vetenskapligt underlag inte få panik och slakta ut djur som avelsrådet inte godkänner till genbanken. Sedan kan man i två artiklar över nio sidor läsa om oenigheterna mellan styrelsen och avelsrådet i olika frågor, bland annat genom att avelsrådets publicerade rapport bemöts av ordförandens kommentarer efter varje stycke. I ingressen till den första lyfts aningen om önskemål att bilda en ny förening. Styrelsen sätter ner foten och förtydligar för avelsrådet dess uppgifter:

- Att ansluta gutefårsbesättningar till genbanken
- Granska fårets härstamning enligt följande; får födda före den 1/9 1996 ska ha minst två generationer bakåt kända, alternativt vara födda i besättningar typ ”Lilla Karlsö” och behöver därmed endast vara angivna med födelsebesättningen eller uppfödarens namn
- Får födda efter den 1/9 1996 ska ha tre kända generationer
- Om ett får fött efter den 1/9 1996 har en G-märkt bagge i härstamningen behöver ingen ytterligare utredning eftersom G-märket visar att baggen är godkänd och har känd härstamning.
- Enstaka saknade uppgifter, t ex individnummer (då namn finnes), eller uppfödarens namn (om SE-nummer finnes), är inte skäl nog för att vägra anslutning
- Enskilda fårs utseende, t ex tårfläckad färgteckning, är inte skäl nog att utesluta djur ur genbanken. Gutefåret är en lantras med bred genetisk variation där ingen standardiseringsavel har förekommit, eller skall förekomma, och därmed finns en stor variation i utseende. Eventuella oklarheter ska hanteras av styrelsen.
- G-baggar har redan granskats, både med avseende på härstamning och exteriör, av föreningens baggbesiktare. Därför ska dessa baggar alltid kunna föras in i genbanken utan ytterligare granskning.
- Avelssäker fårgård skall inte kontrolleras av avelsrådet. Det är fårägarens ansvar att se till att inga djur med tveksam härstamning används i avel och det är endast denne som kan garantera detta.
- Avelsrådet måste snabba på sina granskningar och ge de sökande besked inom cirka tre månader samt att ett avslag ska kunna överklagas till styrelsen.
- Enskilda djur som ska tillföras genbanken ska behandlas inom två veckor.
- Utöver information om släktskapsförhållanden som begärs av medlemmar inför livdjursurval ingår det inte i avelsrådets uppdrag att ge någon avelsrådgivning.

Utöver denna långa artikel finns i tidningen tre sidor där man kan läsa inlägg i debatten från två medlemmar som ställer sig skeptiska till avelsrådets arbete i artiklarna ”Genbankens vara eller icke vara?” samt ”Tårfläckar och vita gutefår”.

I årsmötesreferatet kan man läsa om att den motion som avelsrådet insänt angående avrådan från att korsa gutefår med andra raser tillstyrktes efter en kort diskussion av årsmötet som detta år hölls i Halland.

Tidningen Gutefåret 2006-4

Avelsrådet svarar på drygt en och en halv sida på skrivelserna från de två medlemmarna i numret innan.

Här finns också en tre sidor lång artikel som handlar om besyttlningarna med inkorsningar av olika slag som är skriven av två medlemmar med stor erfarenhet av gutefår, den ena även med jobb som veterinär. Rubriken är ”Värna gutefårens varierande utseende”. *Det är anmärkningsvärt att ingen av de publicerade insändarna i alla nummer jag gått igenom går på avelsrådets linje*

med att utesluta vita gutefår, gutefår med tårfläckar och övriga som ska bära tecken på korsningsavel. Kanske är det redaktionen som valt att inte ta med sådana skrivelser men det ställer jag mig tveksam till efter att ha tagit del av hela tidningsmaterialet. Efter att ha vidtalat Anders Larsson som var ordförande vid denna tid, samt Per Abrahamsson som ingick i styrelsen, så bekräftar de min inställning. Ragnar dolde inte något och det kom aldrig några andra synpunkter än de som infördes i tidningen.

Det berättas att styrelsen och genbanken träffats ett par gånger under hösten 2006 för att komma fram till en samstämmig uppfattning om vilka krav som skall uppfyllas för anslutning till genbanken. Man säger sig nu ha kunnat enas om vad ett gutefår är och hur rasrenheten ska definieras enligt följande:

- Ett gutefår är avkomman från ett får där gutebaggen betäckt en gutetacka.
- Ett rasrent gutefår är ett gutefår som har känd härstamning i bakomliggande föräldraled från 1 januari 1997.

Man är också överens om att upprätta en databas över alla gutefår som ingår i såväl genbanken som certifieringen. På följande två sidor kan man ta del av en skrivelse daterad 13/9 från föreningens revisor, med högt anseende hos styrelsen som sträng men rättvis, som riktar skarp kritik mot avelsrådet enligt följande:

- En självpåtagen vidgning av uppdraget och inriktningen utan acceptans från styrelsen eller årsmötet.
- Insinuanta påståenden riktad mot en eller flera personer
- Initiativet med skriften GenbanksNytt är lovtvärt, men AR har dock ianspråktagit föreningens medel för information till en trängre krets inom föreningen utan samråd med styrelsen.

Han ger dock beröm för ett idogt och tidskrävande arbete med övrig genbanksverksamhet. Vidare konstaterar han att avelsrådets viktiga uppgift har utmynnat i två fraktioner inom föreningen. Han ser inte att konflikten ska kunna lösas och ger tre råd som åtgärd:

- Styrelsen sonderar möjligheten att låta ett universitet med genetik på utbildningsschemat få i uppdrag att uttala sig om de genetiska frågeställningarna och slutsatserna och ev få till ett forskningsuppdrag (*2013 inleder föreningen just detta ihop med SLU*)
- Att arvodera utomstående personer för uppdraget för att på ett oberoende och nyanserat utlåtande som samtliga inblandade kan ha ett positivt förhållningssätt till
- Avelsrådets uppgift skulle i så fall begränsas till informationsinsamling, kontakter med medlemmar och styrelsen och i övrigt vara rådgivare och respondenter inför ”forskaruppdraget”.

Han avslutar med att meddela att han önskar kvarstå i en förening med god sämja, kamratskap och konstruktiva diskussioner. Styrelsen agerar genom att kl 9 den 15/9 skicka en inbjudan till avelsrådet för att reda ut det problemkomplex som hopat sig och för att om möjligt bana väg för en gemensam syn på den framtida verksamheten. Svaret anländer till styrelsen kl 11 samma dag undertecknat Björn Hjernquist med kopior till revisorerna, valberedningen och årsmötets ordförande innehållande skarp kritik mot styrelsens uppfattning och hantering av olika frågor, särskilt som de återgivits i tidskriften efter årsmötet. Avelsrådet begär att styrelsen:

- I separat brev snarast informerar medlemmarna om de riktiga besluten på årsmötet och dementerar uppgifterna i tidningen
- Snarast gör om hemsidans genbankssidor och låter avelsrådet få medverka vid utformningen
- Redovisar motiv och innebörd av den motion som årsmötet enhälligt antog mot korsningsavel i kommande nummer av tidskriften och på hemsidan
- Och avelsrådet gemensamt utformar nästa nummer av tidningen, så att den ger en allsidig bild av de skiljaktiga sakuppfattningar som finns angående vilka kriterier som bör gälla för anslutning till genbanken.

Endast ett par timmar därefter reagerar revisorn på avelsrådets i hans tycke säregna önskemål och ståndpunkter med att begära utträde ur föreningen samt att entledigas från sitt uppdrag.

Avelsrådets motion till årsmötet angående korsningsavel med gutefår införs i sin helhet i detta nummer.

Tidningen Gutefåret 2007-1

I ledaren oroas ordföranden över den stagnation i intresset för genbanken han kan konstatera och adresserar den till osäkerheten när det gäller att få sin besättning godkänd. Han ser också problem med registerhållningen och anser att en central myndighet borde axla den rollen. En möjlig lösning ser han dock i ett samarbete med Elitlamm som också skulle kunna vara en databas för genbanken, vilket skulle förenkla administrationen kring denna (*jmfr genbanksansvariga Anna-Karin Behms artikel på sidan 18*). Längre bak i tidningen redovisas att styrelsen den 10 februari 2007 tagit ett formellt beslut på det man den 12 november kom överens med avelsrådet om: att djur med dokumenterad härstamning tillbaka till 1 januari 1997 skall betraktas som rasrena och kunna ingå i föreningens genbanksverksamhet. De besättningar som trots att de har detta och har nekats tillträde, kan nu överklaga och få sina djur godkända. Avelsrådet har, utan att förankra det i styrelsen, nekat djur med släktskap till tre specifika avelsbaggar som man utan bevis anser vara inkorsade med annan ras. De anser att dessa och deras ättlingar är bärare av anlag som aldrig tidigare förekommit hos gutefären. *Tårfläckar skulle t ex uppkommit genom inkorsning av texel med färgen engelsk blå, vilka var mycket ovanligt förekommande i Sverige vid denna tid och de som föddes slaktades oftast ut då de inte stämde med rasstandard för texel.* Fotodokumentation av djur födda före 1991 uppvisar likartade tårfläcksteckningar. Djur med anlaget ”engelsk blå” finns fotodokumenterade från 1950-talet. Styrelsens uppfattning är att gutefåret, som är en uråldrig svensk lantras, har en bred variation i såväl teckningar som pälsfärg, där gråskalans alla nyanser dock dominerar, skall tillvaratas i föreningens genbank. *Detta bevisades ju också i projekt Guteanor!*

Tidningen Gutefåret 2007-2

Splittringen är ett faktum! I ledaren inleder ordföranden med att skriva om Meadi-Visna och kravet på minst status MV-3 för anslutning till genbanken samt att föreningen inlett ett nära samarbete med Elitlamm för att vidareutveckla rutiner som är anpassade till de önskemål föreningen har. Därefter kommer nyheten att avelsrådet illojalt har bildat en egen förening – Gutefår-akademin. Detta efter att de under våren vägrat följa de gemensamt överenskomna riktlinjerna och underlåtit att verkställa styrelsens beslut och i övrigt inte hörsammat dess framställningar. Björn Hjernquist har på uppdrag av den nya föreningen skriftligt även begärt hos Jordbruksverket att få bli registerförande organisation för Gutefårens genbank och i denna skrivelse omnämnt Föreningen Gutefåret och dess styrelse i osakliga, ärekränkande och nedvärderande omdömen. Det material som bekostats av Föreningen Gutefåret och som utgör föreningens egendom i form av bl a en färgskrivare, kopianor, dataprogram, databas (*med alla uppgifter om anslutna genbanker samt certifierade besättningar*), ingångna genbanksavtal med tillhörande bilagor, pärmar med mera har det f d avelsrådet vägrat att återlämna till föreningen Gutefåret trots upprepade uppmaningar. Man har helt enkelt stulit utrustning och material från föreningen för att tillgodose sina egna privata intressen och startat en ny förening. På grund av detta har styrelsen beslutat att utesluta medlemmarna Björn Hjernquist, Kjell Lindström och Bodil Wallberg ur Föreningen Gutefåret. Samtidigt har styrelsen sett sig tvingade att vidta rättsliga åtgärder. Man meddelar sedan att det på grund av detta är tillfälligt stopp för verksamheten i gutefårens genbank.

Större delen av tidningen ägnas sedan åt att redogöra för och bemöta det f d avelsrådets skrivelser och påhopp samt redogöra för de kritiserade färgerna och bemöta anklagelserna om inkorsningar. I slutet av tidningen ger Ragnar Edberg, *som var föreningens guru och eldsjäl från föreningens bildande 1977 fram tills sin död 2008, på nästan två sidor sin bild av Björn Hjernquist. Du kan ta del av den på sidan 14 i detta nummer.*

Tidningen Gutefåret 2007-3

En kort summering av det som hänt finns att läsa men annars genomsyras tidningen av en lättnad att det hela är över och man ser nu framåt. Årsmötet i Uppland beskrivs som trivsamt och gemytligt och på programmet finns en presentation av Elitlamm som föreningen ska inleda samarbete med under hösten och som bland annat syftar till att kvalitetssäkra enskilda gutefårs härstamning, samtidigt som rutiner för säkerhetskopiering garanteras för den stora databas med individuppgifter som blir resultatet. Ordförande skriver att ”Eftersom ett av föreningens syften är att värna om rasrena gutefår i tillräckligt stor population för att bredast möjliga genetiska variation och rastypiska egenskaper ska bevaras, skall naturligtvis endast rasrena gutefår accepteras i bevarandearbetet. Andra påståenden är illvilligt förtal.”

Min egen reflektion

Som medlem i Föreningen Gutefårets styrelse av idag är det en trygghet och styrka att läsa i dessa gamla tidningar och inse att den syn på gutefåret man hade i dåvarande styrelsen är densamma som vi har idag. Men det är en lika stor sorg att läsa om alla beskyllningar av korsningsavel som ter sig helt absurda. Lika absurt är det att de som en gång uteslöts och bildade en ny förening, för vad de anser ”det enda rasrena gutefåret”, nu är i stånd att bilda en egen ras av dessa får. Jag hoppas innerligt för gutefårens skull att Jordbruksverket sätter ner foten och sätter stopp för dessa absurditeter. Det är illa nog att de godkände ytterligare en genbank för gutefåren.

Om man vill fördjupa sig i händelseförloppet och bilda sig en egen uppfattning så har vi scannat och lagt upp de gamla numren av Tidningen Gutefåret som ges ut under tiden på hemsidan under ”Medlem/Arkiv Tidningen Gutefåret. Det börjar med nummer 1 2004 och avslutas i nummer 3 2007 och i nästintill varje nummer däremellan avhandlas frågor runt genbanken och avelsrådet. Oberoende, och tillika ovetandes av styrelsen, gav avelsrådet under denna tid ut en skrift till medlemmarna kallad ”GenbanksNytt”. Om man vill ta del av ett nummer av de tre nummer som gravs ut kan man gå in på Gutefårakademin hemsida ”hornfar.se/debatt” och läsa nummer 2. Ha dock i baktanke att anklagelserna om blandrasavel riktar sig till ett par specifika personer... Om ni vill ta del av del av övriga två går det bra att mejla mig.

*Läs sammanfattningen av Per Abrahamssons föredrag på sidorna 24-25 i nummer 3 2005 på hemsidan enligt ovan.

Ytterligare lästips:

Brevväxlingen mellan Konrad Hellsing och Nils Dahlbeck, två av de herrar som var med och räddade det behornade utgångsfåret, där de diskuterar, planerar samt genomför gutefårens räddning med avslutande kommentar angående begreppet ”ursprungsbesättning”. Nr 2 2006 sid 10 -19

Text: Anna Hall

Den andra sidan

För att inte få en helt ensidig bild så valde jag att skicka nedanstående meddelande till Bodil Wallberg och Kjell Lindström som utöver Björn Hjernquist var de som utgjorde avelsrådet och sedan Gutefårsakademin. Både svarade vilket hedrar dem och nedan kan ni läsa deras svar. Dock har båda egentligen bara svarat på den översta frågan och avstått från att vidare kommentera de övriga två.

Jag skriver till er med anledning av att ni var två av dem som var med och startade Gutefårakademin. Vi i styrelsen för Föreningen Gutefåret ser oss nu, efter att ha varit tysta i många år, tvungna att berätta för alla våra nya medlemmar hur det kommer sig att det finns två föreningar för rasen då frågan allt oftare kommer upp. Detta inte minst på grund av de beskyllningar om oseriös avel som vi hela tiden utsätts för, något vi hade hoppats skulle avta med tiden. Nu står vi dessutom inför hotet att rasen ska delas upp i två, något som vi och forskningen inte finner någon som helst grund till och därför ser oss tvungna att förhindra för rasens skull. På min lott har fallit att skriva vad det var som orsakade och ledde fram till splittringen. Ni var ju två av dem i avelsrådet och sedermera med och startade Gutefårakademin, därför skulle det vara intressant att ta del av era erfarenheter och åsikter i frågorna nedan. Jag kommer i artikeln att namnge de som var med i avelsrådet och därför vill jag ge er denna möjlighet.

- Vill du kommentera och ge din syn på vad det var som utspelade sig och vad det var som gjorde att du tyckte att en ny förening var ett bra alternativ?
- Vad var din roll i det hela?
- Vad anser du i frågan att bilda en ny ras av en del av gutefåren?

Bodils svar:

Det var så att jag, Kjell och Björn satt med i ett avelsråd som styrelsen i föreningen Gutefåret utsett. Jag var aldrig med i styrelsen. Vid nåt tillfälle sökte en besättning med Gutefår till genbanken som inte hade renrasiga djur. När vi nekade dessa djur att gå med i genbanken så uteslöts vi i avelsrådet från föreningen. Helt plötsligt kom det in resterande medlemsavgift på kontot utan förvarning. Sen hade vi inget annat val än att starta en egen rasförening för Gutefår, vi var ju inte välkomna i den gamla. Vi fick jordbruksverket med oss och GutefårAkademin startades.

Kjells svar:

Jag har haft gutefår sedan 1999. Blev samma år medlem i Föreningen Gutefåret. Tidigt förundrades jag över att föreningen sa sig bedriva bevarandearbete - men saknade genbank, till skillnad från de flesta andra lantrasföreningar! Jag hade då 30 års erfarenhet av rasren hundavel, och gutefåren såldes ju med härstammingsintyg, så vad var problemet? Det skulle visa sig senare... Vid ett årsmöte i början av 2000-talet beslöts (genom motion?) att tillsätta en grupp som skulle förbereda ett eventuellt bildande av en genbank. Gruppen bestod av Bodil Wallberg, Björn Hjernquist och mig själv.Vi begärde in, och fick, kopior på härstammingsintyg från de besättningar som var intresserade av att ingå i en framtida genbank.

Ganska snart kunde vi konstatera att många av dem innehöll korsningsdjur. Dels genom ”nya” färger (helvita och bruna) och teckningar (tårfläckar) som finns i andra färraser, t.ex. texel, och dels genom att avelsdjur tagits in från besättningar med känd dålig avelssäkerhet gentemot andra färraser i samma besättning.

Bara för att djuret har horn (dominant anlag) betyder det inte att det är ett rasrent gutefår. I första generationen i korsning med gutefår får alla horn! *

Många inkorsningar hade också skett medvetet för att höja (slakt-?) vikterna. ”Produktionstänk” hör aldrig hemma i bevarandeavel! Det visade sig att många djur, och ibland hela besättningar, inte kunde godkännas av oss i genbanksgruppen. Där ingick också flera av styrelseledamöternas egna djur, vilket kunde förklara motståndet mot att bilda genbank! Föreningens/styrelsens hantering av frågan utmynnade i att utesluta Bodil, Björn och mig ur föreningen! Inkluderande ursprungsbesättningen på Lilla Karlsö...

För oss, och flera av de besättningar vi godkänt, blev det en naturlig följd att bilda en ny förening med en tillräckligt stor genbank utan kända inkorsningar – GutefårAkademin.

När sedan Föreningen Gutefåret bildade genbank med djur med kända inkorsningar blev det i min värld två gutefärraser – en med, så vitt känt, rasrena djur och en med gutefårliknade individer.

Är fortfarande ansluten till GutefårsAkademins genbank.

Hälsningar, Kjell Lindström

** Denna uppgift stämmer inte. Vi har vittnesuppgifter på korsningar mellan gutetackor och gotlandsbagge samt gutebage och finullstackor och det har synts tydligt på avkommornas horn, eller frånvaro av dem, att det är korsningsdjur. Att det skulle tillkommit nya färger är ju också något som är ett rent falsarium vilket vi tidigare berättat om./Reds anmärkning*

Den här artikeln, där Ragnar Edberg, som var föreningens eldsjäl från dess bildande 1977 fram till sin död, 2008 ger sin syn på Björn Hjernquist, är hämtad ur Tidningen Gutefåret nr 2 2007.

Personlig och subjektiv syn på situationen:

VEM ÄR DET VI HAR ATT GÖRA MED SOM SÅ INTENSIVT HÄNGER SIG ÅT ATT SMUTSKASTA FÖRENINGEN GUTEFÅRET OCH TILL FÖRENINGEN KNUTNA PERSONER?

Rubrikens fråga är inte så lätt att besvara. Jag har känt Björn Hjernquist i över 20 år och som så många andra sett positivt på hans uppenbara verbala förmåga, i neutrala sammanhang trevliga framtoning, optimistiska syn på framtiden och intensiva engagemang. Så småningom har insikten kommit att detta nog varit en skenbild som inte lett till några framsteg, men väl fått obehagliga och aggressiva konsekvenser när han mött kritik och motstånd. Vi har att göra med en person som nu känt sig ha mött så pass kraftigt motstånd från styrelsen i Föreningen Gutefåret att det utlöst häftiga motreaktioner. De viktiga "smöjmedlen" i god samvaro, humor, empati och diplomati, har jag aldrig fått några bra exempel på.

Striden om rasrenhet

Inledningsvis vill jag gärna påpeka att begreppet rasrena gutefår är en definitionsfråga och inte en absolut sanning. Det fåtal djur som räddades omkring 1940 var av okänd härkomst och förenades enbart av kriteriet att de var behornade och av den lantrastyp som då kallades gotländska utgångsfår. Dessa utvalda får fick 1974 sitt nuvarande namn gutefår. Under lång tid har "den grå mittfåran" i besättningsägarnas exteriöra urval varit vägledande och avvikande variationer har setts med misstro.

Medlem från och till

Björn Hjernquist har varit medlem i föreningen Gutefåret under upprepade perioder: 1987 - 1995 som representant för Svenska Naturskyddsföreningen, inträdde 1998 -2001 med eget medlemskap, lämnade föreningen och återinträdde 2003. Hans upprepade utträden ur föreningen har av mig tolkats som missnöje vid olika tillfällen med dåligt gensvar på sina propäer.

Numera föds inga lamm på Lilla Karlsö

Björn Hjernquist övertog 1/6 1998 gutefåren på Lilla Karlsö från Svenska Naturskyddsföreningen som personlig egendom. Numera uppgår hans besättning till ca 250 djur enligt

hans senaste uppgift till föreningen. Av Björns egna uppgifter framgår att djuren inte längre hålls exklusivt på Lilla Karlsö utan merparten av djuren hålls på gården Snoder i Sproge. Det är också på Snoder som lamningen sker. Han använder dock gärna ursprungsgivelsen Lilla Karlsö som ett affektionsvärde, vilket förefaller mig falskt.

Missförhållanden grogrund för osämja

Under åren 1987 - 1989 försökte Föreningen Gutefåret i samarbete med länsveterinären på Gotland förmå Björn Hjernquist/Svenska Naturskyddsföreningen att av djurskyddsskäl överge åretrunthållningen av djur på Lilla Karlsö. Björn Hjernquists åsikt vid denna tid var att de stränga levnadsförhållandena på ön skulle leda till en naturlig selektion där endast de mest härdiga djuren överlevde, något som senare formulerats som lantrasegenskaper. Vad jag kan minnas tvingade ett föreläggande från länsveterinären alt. djurskyddsinspektören honom till hemtagning av djuren över vintern och normal utfodring. Jordbruksverket genomförde 1992 en undersökning, "Betesdriften på Lilla Karlsö", rörande djurhållningen på Lilla Karlsö, vilket hittills uppfattats som extrem och föga djurvänlig. Från denna tid härstammar en permanent motsättning mellan Björn Hjernquist och föreningens dåvarande ordförande Lars Assarsson, beroende på att föreningen fick avge yttranden om den aktuella djurhållningen, anmärkte på missförhållanden och avrådde starkt från att utsätta gutefåren på Lilla Karlsö för vinterperiodernas starka utgallring.

Vare sig sämre eller bättre

Gutefåren på Lilla Karlsö betraktades med goda skäl fram till 1994-95 på tacksidan som direkta avkomlingar till Konrad Hellsings hopsamlade och till ön 1954 överförda besättning. Någon gång under åren 1994-96 konstaterades att besättningen på Lilla Karlsö var drabbad av Maedi-Visna. I saneringsprogrammet som Björn Hjernquist vidtog ingick inköp av ett

stort antal maedifria djur från Öland. Därmed är uppenbart att "ursprungshärstamningen" för djuren på Lilla Karlsö kan ifrågasättas och att härstamningen från Konrad Hellsings djur inte bör betraktas som vare sig är sämre eller bättre än i andra besättningar, eftersom alla dagens gutefår härstammar från de fåtal djur som på 1930- och 1940-talen fanns i några få "ursprungsbesättningar" och på skilda vägar bl.a. fördes till Skansen, Slottsskogen och Skånes djurpark eller till enskilda djurägare, främst då den av Konrad Hellsings hopsamlade besättningen, som 1954 överfördes till Lilla Karlsö.

Jacobkorsning till Lilla Karlsö

Björn Hjernquist betonar ofta djuren på Lilla Karlsö/Snoder som de mest rasrena som förekommer i Sverige. Uppgiften bör betraktas som vilseledande och direkt felaktig eftersom där under årens lopp regelbundet tillförts baggar av okänd härstamning från andra besättningar. Vi är övertygade om att deras rasrenhet varit lika god som i andra besättningar, men eftersom tidigare ingen dokumentation fanns tillgänglig på Lilla Karlsö återstår samma osäkerhet där som Björn Hjernquist gärna betonar för andra besättningar. I tidigt skede, jag vill minnas 1977, tillfördes besättningen på Lilla Karlsö en flerhornad bagge av korsningstyp gutefår/Jacobfår för en betäckningssäsong. Inkorsning av Jacobfår bland gutefåren har varit ett faktum föreningen tvingats acceptera på grund av svårigheterna att särskilja dessa korsningsdjur från eljest rasrena gutterar. Det är min uppfattning av fotografier och egna besök i besättningen på Lilla Karlsö att inslaget av denna jacobfårinkorsning fortfarande manifesteras på tydliga sätt, bl.a. genom långa svansar och vida hornkronor.

Försiktighetsprincipen

Björn Hjernquist har under senare tid ofta hänvisat till en s.k. försiktighetsprincip vid anslutning av gutterfår till den genbank han tidigare administrerade. Av honom angivna kriterier för att utnyttja försiktighetsprincipen har t.ex. varit "tårfläckar" som indikation på inkorsning av texelfår. När han förelagts fotodokumentation på att tårfläckar under lång tid också funnits i hans egen besättning har dessa av honom avvisats som "falska tårfläckar". Fotodokumentation av djur med tårfläckar i Karlsö/Snoderbesättningen finns från ganska långt tillbaka i tiden. Samtidigt kan jag konstatera att Björn Hjernquists åsikter om tårfläckar växlade. I ett inlägg 24 januari 2003 på Internet om "sheep-color-genetics" skrev han tämligen stolt följande:

"Hi I have followed the discussions for some time and learnt a lot. I breed old Swedish Gute at the island of Gotland, Sweden (230 ewes, 25 rams, most grey but also black and tan, english blue, black and white). You can look at some of my sheep at www.snf.se/lillakarloso."

Det är English blue som är tårfläcksvarianten och varianten "white" kan jag inte tolka annat än som den "köttrassvita" form Björn Hjernquist numera ironiserar om när han ser den hos andra gutefårägare.

Tårfläckarna årstidsvarierar

Oavsett vilken uppfattning man har om tårfläckar är identifikation av eventuella "korsningsdjur" i fält omöjlig. Jag hade ett sådant exempel i höstas hos Kjell Lindström, Grödinge. Han förvärvade från framlidna Monica Fredriksson i Västergötland ett par gutetackor, som på av henne sommartid tagna fotografier visar tydliga tårfläckar. Min förvåning blev stor när jag hos Kjell Lindström på senhösten 2006 fick tillfälle att se just dessa djur och de var helt mörka i sina ansikten. Tanken kom genast att tårfläckarna, liksom gutefåren ljusa ring kring ögat, varierar med säsong, eftersom släktskapet med Bjers II inte är uppenbart.

Jacobinkorsningen inte försumbar

Vid mitt påpekande till Björn Hjernquist om att han i konsekvensens namn också borde tillämpa försiktighetsprincipen på inkorsningen av jacobfår har jag fått till svar att denna inkorsning numera är försumbar. Min misstanke är naturligtvis då att sådana djur alltför lätt kan spåras i hans egen besättning. Helt nyligen har jag sett en sådan uppenbar inkorsningslinje i ett aktuellt härstamningsintyg för en bagge såld av Kjell Lindström. Under administrationen av den nu tillfälligt nedlagda Gutefårens genbank påvisade Björn Hjernquist i ett invecklat schema hur djur med påstådda tårfläcksanlag skulle härstamma från ett eller flera korsningsdjur gutterfår x texel och därmed vara ett fall för den s.k. försiktighetsprincipen. På min önskan att han i genbankmaterialet också av försiktighets skull skulle göra samma sökning på anlaget för inkorsning av jacobfår har jag inte fått någon medverkan eller något svar.

Besvärande jävsituationer

Björn Hjernquists har i sin hantering av den nu avbrutna genbanken aldrig givit styrelsen, trots upprepade förfrågningar, någon reell insyn eller kontroll. De tre f.d. ledamöterna i avelsrådet har, genom att godkänna varandras besättningar för anslutning, hamnat i besvärande jävsituationer. Det är klanderbart att de inte i denna situation vände sig till styrelsen för en god lösning. I genbanksverksamheten är det uppenbart att Björn Hjernquist och hans medarbetare Kjell Lindström och Bodil Wallberg är kollektivt ansvariga för sitt handlande mot Föreningen Gutefåret och i sin kritik mot dess styrelse.

Inte baggbesiktare

Sammantaget konstaterar jag att vi i Björn Hjernquist har att göra med en sammansatt personlighet där den som inte ansluter sig till hans sätt att se på gutefåren och att den som motsätter sig hans från tid till annan växlande åsikter råkar ut för hans aggression. Jag har ett eget näraliggande exempel. Som ansvarig i föreningen för Baggbesiktningen fick jag vid ett tillfälle hans krav att direkt och utan den föregående normala "inskolningen" få bli baggbesiktare. Kravet åtföljdes av hotet ungefär "Om jag inte blir antagen så skall jag övergå till att bli Baggbesiktningens kritiker!". Han har inte fått bli baggbesiktare.

Ragnar Edberg

Björn Hjernqvists hemsida anmäld till konsumentverket

På Björn Hjernquist privata hemsida för sin gårdsbutik marknadsför han sig enligt nedan:

Hånnlamb

Snoderbyns Gårdsbutik

I Sproge socken på södra Gotland ligger Snoder. Här finner vi den enda kvarvarande ursprungsbesättningen av gutefår, eller hånnlamb som rasen heter på gotländska. Syftet med uppfödningen är att bevara en hotad lantbruksdjursras men också att vi ska kunna nyttja kött, skinn och andra produkter från denna äldre ursprungliga behornade fårras som allmogen på Gotland har fött upp i tusentals år, hånnlamb.

Som vi tidigare i tidningen med tydlighet klargjort så är det inte bara en osanning utan höjden av högmod att påstå sig besitta den "enda kvarvarande ursprungsbesättningen av gutefår" i sin marknadsföring. Jag kan personligen inte låta bli att undra hur man rent praktiskt kan ha en livskraftig besättning och bedriva bevarandearbetet utan att blanda in gener utifrån, vilket måste vara fallet om den ska fortsätta vara ursprunglig... Sen är det anmärkningsvärt att ordförande för GutefårAkademien, som helt obeskyllt anklagar oss i Föreningen Gutefåret att vara kommersiella och bedriva produktionsavel, är så väldigt mån om att använda sina får just kommersiellt och nyttja dem för ekonomiska syften, vilket helt klart är fallet om man läser mer på hans hemsida.

Påståendet om "enda kvarvarande ursprungsbesättningen av gutefår" som används på hemsidan är anmält till konsumentverket som falsk/felaktig marknadsföring. Vi får se vad som händer med det...

På hemsidan "Årets Bonde" fanns också Snoderbyns Gårdsbutik med skrivningen ovan. Texten togs dock snabbt bort då vi bad om det men hänvisning till att det är en osanning som inte gagnar gutefåren om den tillåts fortsatt spridning. **Text: Anna Hall**

Förtydligande

I förra numret publicerade vi på sidan 16 "Fårbranschens gemensamma riktlinjer mot avmaskningsmedels-resistenta parasiter". Vi missade tyvärr en viktig detalj som Einar de Witt på Fåravelsförbundet påtalade för oss och vill därför göra ett förtydligande här. Dokumentet är undertecknat med loggorna nedan, vilket ger det en unik tyngd då det är första gången Fåravelsförbundet och Lammproducenterna har enats i en så långtgående åtgärd som detta dokument.

Kraftigt reducerat bidrag till föreningens verksamhet

"Sverige har genom Konventionen om Biologisk Mångfald och Interlaken-deklarationen påtagit sig ett ansvar för de svenska husdjursraserna, vilket innebär att dessa ska användas, bevaras och utvecklas på ett hållbart sätt, att vi ska ha kontroll över avelsarbetet och ytterst trygga en säker livsmedelsförsörjning."

Ovanstående ord är hämtade från framsidan på handlingsplanen för uthållig förvaltning av svenska husdjursraser 2010-2020 med rubriken "Bevara, nyttja och utveckla" som är utgiven av Jordbruksverket. Någon aktuell handlingsplan tycks inte finnas men ansvaret för de svenska husdjursraserna fortgår än dock. Sverige har valt att lägga ut det praktiska bevarandearbetet på ideella föreningar som vår egen och dessa får varje, eller undantagsvis vartannat år, söka projektmedel för att finansiera sin verksamhet. Lite anmärkningsvärt är att man för gutefåren har valt att ge medel till två föreningar som jobbar med samma ras, men det är en annan historia.

Vanligtvis så får vi beviljat ungefär den summa vi ansöker om och givetvis ska allt specificeras och sedan redovisas för att pengarna ska betalas ut. Den nuvarande ansökningsperioden sträcker sig över två år, 2021 och 2022, och ansökan omfattade för oss 360 000 kr och lämnades in i våras. I början av hösten meddelade Jordbruksverket att vi endast får 123 000 kr av de ansökta medlen. Det ska jämföras med de beviljade 146 000 kr som vi fick för FÖRRA årets verksamhet (varav vi fick utbetalt 130 600 kr), som då alltså var för ETT år. De beviljade medlen nu ska räcka TVÅ år och är lägre än de för föregående år! Eftersom året lider mot sitt slut så är de pengar vi erhåller i princip redan förbrukade och vi måste nu skära ner på våra kostnader ordentligt. Föreningens ekonomi är tack och lov god så vi kommer att klara av detta stora avbräck i tillförda medel, men vi vill inte försätta oss i en framtida besvärligt ekonomisk situation så vi rättar snällt magen efter matsäcken. Vi vet ju inte om detta är vad vi ska förvänta oss i framtiden... Ska man vara lite krass så kan man ju tycka att det skulle märkas i bevarandearbetet att man helt plötsligt drar undan marken under fötterna på oss genom att dra ner så kraftigt på bidragen. Givetvis är vårt värnande om gutefåren större, så vi kämpar på så gott vi förmår. Anledningen till att man drar ner bidragen är beslutet om nästa jordbruksprogram är försenat och därför förlängs det gamla med två år, 2021- 22. Politikerna har för hela perioden (två år) avsatt 8 miljoner kronor mot tidigare 5 miljoner **per år** för stöd till lantrasföreningarna.

Våra åtgärder för att spara pengar blir nu:

- att inte ge ut någon almanacka till våra genbanker,
- antalet nummer av Tidningen Gutefåret minskar från fyra till två,
- styrelsen avstår fysiska möten när dessa inte känns helt nödvändiga,
- transportbidraget dras in.

Det sistnämnda har inte genererat några ansökningar under föregående år, då det introducerades, men vi kanske gör ett nytt försök i framtiden om vi får finansiering. Almanackan är ett litet tack och uppmuntran från föreningen till de som har genbank, men den ser vi oss tvungna att avstå från för tillfället. Vi hoppas givetvis kunna återuppta den i framtiden. Den stora förändringen är förstas tidningen. Vi kommer att ge ut nummer 1, som utkommer i mitten av mars, där vi speciellt inriktar oss på att informera om det förestående årsmötet. Nummer 2 uteblir men nummer 3 kommer som vanligt i mitten av september där vi ser annonserna och redovisningen av årsmötet som viktiga. Nummer 4 uteblir. Även här avgör förstas hur mycket projektpengar vi får i framtiden om vi åter kommer kunna ge ut fyra nummer per år, eller om vi hittar något annat, billigare sätt att förmedla oss på.

Eftersom vi inte kommer att nå ut till er medlemmar lika frekvent så är det extra viktigt att ni går in på hemsidan och kontrollerar att det finns en fungerande e-postadress registrerad. Ni gör det genom att logga in och gå in under fliken "Medlem/Ändra mina uppgifter". Det är också bra att kika in på hemsidan då och då eftersom vi där kan lägga ut viktig information på ett snabbt sätt.

Text: Anna Hall

Tyvärr blir det endast två nummer per år framöver pga reducerat bidrag.

Lite tankar om elitlamm, gutefårsbesättningar och genbanker

Jag har sedan några år tagit över det mesta av genbanksarbetet från Börje Ingvarsson och känner att jag är "varm i kläderna". Vi får hela tiden nya besättningar som vill ansluta sig till genbanken och det är fantastiskt roligt. Det verkar vara flera yngre som börjar med gutefår och vill vara med i genbanken. Det känns betryggande för framtiden, men också äldre, och besättningar som har haft sina får ett tag, ansluter sig. Det är väldigt roligt. Antalet genbanker och antalet får i dessa håller sig ganska konstant, för det är alltid några som av åldersskäl eller andra skäl slutar med sina får.

I Sverige finns ett officiellt avelsregister för får som heter Elitlamm. De flesta får i Sverige är nu anslutna till det. Det gör att man enkelt kan följa djurens härstamning många generationer och det är väldigt spännande. När man skriver ut ett härstamningsbevis från Elitlamm, så finns det en logga från programmet och om man är med i genbanken finns också genbanksloggan med. Med dessa härstamningsbevis som skrivs ut från datorn så undviker man risken för felskrivningar. På handskrivna härstamningsbevis upptäcker jag ofta sådant som inte stämmer: fel föräldrar, fel födelsedatum, otydligt skrivet namn osv.

Jag vill nu uppmana alla att gå med i Elitlamm! Man har olika nivåer på medlemskap och alla som innehåller ordet Avel ingår i det officiella avelsregistret.

Jag vill också berätta för alla som tänker köpa gutefår vad det innebär om man köper får som inte är med i Elitlamm och vill gå med i det officiella avelsregistret. Det kan bli förenat med stora kostnader om man köper många djur. Elitlamm svarar:

"Det kan röra sig om allt från 150 kr (ett djur med båda föräldrar registrerade) till flera tusen, som för den gård som är aktuell precis nu med 25 djur och två-tre generationer på vardera sida som behöver registreras. Det viktigaste tror jag är att köparen verkligen ser till att kontrollera innan köpet att djuren finns med i avelsregistret via Elitlamm (något av programmen med Avel i namnet) och att de begär härstamningsbevis med Elitlamms logga på innan de godkänner köp."

Som genbanksansvarig hjälper jag ofta till med detektivarbetet att få fram fullständig härstamning och jag har ibland även hjälpt besättningar som inte är med i genbanken. När ni köper nya djur kom då alltid ihåg att se ett giltigt MV-intyg (Maedi-Visna), att besättningen är friförklarad eller MV-3. Viktigt också att där inte finns fotröta och att djuren generellt ser friska ut och som sagt ett härstamningsbevis som helst har både Elitlamms logga och genbanksloggan. Kontrollera också parasitstatus, helst med eget träckprov och odling innan ni släpper ut djur på era marker, så att ni inte får in resistenta parasiter.

Elitlamm fortsätter beskrivningen av vad som krävs för att registrera in oregistrerade djur:

"Dokumentation av härstamning:

Under förutsättning att det finns tillräcklig dokumentation registrerar vi in härstamningar.

För att kunna registrera in härstamning på djur vars föräldrar inte finns i avelsregistret behöver vi en god dokumentation av deras bakgrund. Uppfödarens uppgifter ska kunna styrkas med journalanteckningar typ "Fårägarens Fickbok" eller motsvarande. I tveksamma fall, eller om man vill söka dispens, är det alltid respektive rasförening som har sista ordet.

Kostnad för registrering:

- Du kan kostnadsfritt registrera djur som korsning utan härstamning. Djuret får då raskod X (korsning).
- Om båda föräldrarna finns med i Elitlamm Avel med härstamning kostar det 150 kr per djur.
- Det krävs fyra generationer känd härstamning för att kunna registrera ett renrasigt djur. I de flesta fall finns härstamningen redan hos oss och det är bara "okända" led som du betalar för. För varje extra generation som vi behöver lägga till är kostnaden 100 kr.
- Maxkostnaden per djur är 350 kr. Vi registrerar då in fyra generationers härstamning, i den mån den finns dokumenterad.

Moms tillkommer på ovanstående priser."

Med vänliga hälsningar, Anna-Karin Behm med hjälp av information från Elitlamm.

NYTT FRÅN STYRELSEN

Styrelsen har sedan förra numret av tidningen haft två ordinarie möten, den 31/8 samt 26/10, ett konstituerande möte, också den 31/8, samt ett extrainsatt styrelsemöte den 23/9.

- Vid det konstituerande mötet utsågs undertecknad till föreningens vice ordförande, Annika Pettersson till kassör, Anna-Karin Behm till sekreterare, Markus Kuster till vice kassör samt Kristina Hultman till vice sekreterare. Beslut togs också att Markus och Annika var för sig tecknar föreningens namn och firma.
- Vid det första av de två ordinarie styrelsemötena, där samtliga ledamöter var närvarande, berättar Markus att han fått många mejl om att medlemmar inte kommer in på hemsidan vilket beror på att medlemsavgiften inte är inbetald och då stängs de av från medlemssidan. Efter erlagd årsavgift är den åter öppen. Vi fortsätter att diskutera genbanken och Elitlamm och den stora fördelen om alla kunde vara anslutna dit. Det skulle underlätta inte bara för genbanksansvariga Anna-Karin utan också för besättningar som köper djur som inte är anslutna till Elitlamm, då det är en kostnad att få det gjort. Se vidare artikel på sidan 17. På årsmötet uppstod en debatt om Gutefårakademien och deras ständiga påhopp på föreningen samt deras planer på att bilda en ny ras. Man fick stämmans mandat att driva frågan gentemot Jordbruksverket och Svenska Fåravelsförbundet och Markus författade en skrivelse till dem som övriga styrelsen ställde sig bakom. Vi beslutade att nästa nummer av tidningen (detta) ska belysa både dagens situation och varför det överhuvudtaget finns två föreningar då många av våra nya medlemmar undrar. Se sidan 6, 8, 13, 14 och 16.
- På det extrainsatta styrelsemötet, där sex av sju ledamöter är närvarande, är huvudpunkten det minskade bidraget från Jordbruksverket. Läs om det på sidan 17. Skyddet mot våra logotyper för föreningen samt genbanken behöver förnyas och Markus ombesörjer ansökan av det. Vi beslutar att förtydliga på våra annonssidor i tidningen och på hemsidan att det är annonsörerna själva som ansvarar för uppgifterna som lämnas då föreningen inte kan gå i god för enskilda besättningsuppgifter. Detta på förekommen anledning då en livdjursköpare känt sig lurad, dock verkar det hela rätt upp sig. Vi fortsätter med att prata om nästa årsmöte och funderar på att hålla det i Östergötland. Se sidan 24 för mer information. Vi saknar fortfarande en ledamot i valberedningen men har i dagsläget inte kännedom om någon lämplig kandidat.
- Vid det senaste styrelsemötet saknades en ledamot. Beträffande ekonomin så saknas det fortsatt en del medlemsavgifter men det förekommer även sådana som betalat in i förskott redan nu. Vad gäller genbanken så trillar det in nya ansökningar lite då och då, speciellt på hösten när det förekommer en del livdjursförsäljning. För kommande årsmöte har Kristin nu bokat Vårdsnäs stiftsgård utanför Linköping den 5-7 augusti, se mer på sidan 24.

Refererat ur styrelseprotokollen av Anna Hall

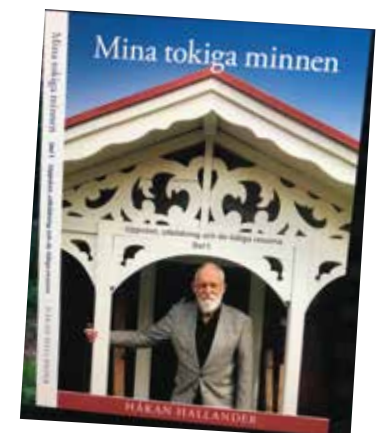
Boktips

Mina tokiga minnen, Del 1. Uppväxt, utbildning och första resor av Håkan Hallander

Håkan Hallander är mest känd som författare till lantrasbibeln "Svenska Lantraser". Den kom ut 1989, har sålt i över 20 000 exemplar och säljer fortfarande. Sedan 1970 har han försörjt sig på att resa jorden runt, besöka naturreservat och nationalparker i fler än 90 länder (!) och skriva om dessas djur, växter, ekologi och naturvårdsproblem. Under sina resor har han råkat ut för otaliga spännande, äventyrliga och dråpliga upplevelser. När han nu skriver om sina minnen kan vi alla få del av dessa äventyr, berättade med god schvung och en stor portion varm självkritik. I denna första del, Mina tokiga minnen del 1, behandlar han sin uppväxt, utbildning och de första resorna.

Förlag: Bokförlaget Blå Ankan

Finns bl a att köpa hos Bokus, Adlibris och Akademibokhandeln

NYA I FÖRENINGEN

I varje nummer av tidningen presenteras nytilkomna medlemmar sen förra numret med syfte att nya kontakter ska kunna knytas. Två av dem får du veta lite mer om här.

Susanne Forsell heter jag och är 59 år och bor på en gård i Knäred i Laholms kommun. Bedriver en gård med ca 30 stycken amkor och 2 stycken tjurar och lite rekryteringsdjur, finns 6 hästar på gården med. Har även 2 stycken blodhundar som är mina arbetskamrater här på gården.

Har länge funderat på att skaffa får för att kunna beta av mindre hagar där det skulle ta 3-4 dagar för korna att beta av, och tänkte då att får skulle vara bra att ha där istället.

Så en dag förra året i juni-augusti 2020 kommer min dotter Mimmi hem och säger att hennes kompis skall avveckla en del gutfår. Sätter mig ner och läser en del om gutfår och tänker att dessa är ju perfekta får att ha. Sagt och gjort vi åker dit och tittar ut några får, närmare bestämt 4 st. tackor. Inte många men en början.

På vårkanten 2021 blev det lamm, lätta lamningar vilket man blev glad för och mycket bra moderdjur dessa tackor. Så nu i dagsläget har vi 6 stycken tackor och en inköpt bagge, plus en hammel kallad Fridolf som skall gå med lammen när de avvänjs nästa år. Tanken är att jag skall ha ca 15-20 får i slutändan.

Varför gutfår:

Sociala och pratsamma djur med god moderskap, lättlärd, bra betesputsare, lätta att hägna in (i alla fall hos mig).

Bra att de har horn när man behöver hålla i dem. Bevara en svensk ras. Och att man kan växelbeta mellan olika djur på gården. Rekommenderar rasen varmt.

Hälsningar från en så kallad nybliven gutfägare Susanne.

Övriga nytilkomna medlemmar sedan förra numret

Sandra Björnåsen
Varred Dammsberg
514 52 Långhem

Fredrik Andreasson Linge
Jordslätavägen 33
387 93 Borgholm

Anna Larsson
Hidingsta 559
705 95 Örebro

Martin Myrstrand
Venestads byväg 123
291 92 Kristianstad

Sopfie Warelus
Ohs Svarte Tupp 1
331 98 Värnamo

MEDLEMSANNONSER

Vill du köpa eller sälja gutfår eller färrelaterade produkter? Nedan finner du annonser från föreningens medlemmar. Som köpare av livdjur bör du kontrollera att djuren säljs med härstammningsbevis och intyg att de är MV-fria. För fler tips om saker som är bra att tänka på vid affärer med eller innehav av gutfår rekommenderas Föreningen Gutfårets Faktablad som finns på hemsidan eller att ta kontakt med någon i styrelsen. Annonsering är endast tillåten för föreningens medlemmar. För att annonsera måste du därför vara inloggad (inloggning sker överst på hemsidan). När du loggat in visas menyalternativet Medlem där du hittar funktionerna för att lägga till, redigera och ta bort dina annonser. Annonser visas i 90 dagar om du inte väljer att ta bort eller redigera dem tidigare. Hemsidesannonserna har ofta bilder också.

5 fina tacklamm säljes Östergötland

Vi har fem fina tacklamm i olika färger och med flera fäder lämpliga för någon som vill starta en besättning och även något bagglamm till salu från genbanksbesättning som har lång erfarenhet. Besättningen är MV-fri. Vi har aldrig haft några tecken på klövröta. .

- Besättningen är MV-fri
- Besättningen är ansluten till genbank
- Hälsodeklaration finns
- Besättningen finns i Elitlamm
- Säljaren kan vara mentor för köparen

Anna-Karin Behm Gunnar Gustavsson
Skälleryds Nygård 1, 95 91 Mjölby
E-post: a-k.mjolby@telia.com
Mobil: 076-80 13 064

G-Bagge till salu Skåne

G-Bagge till salu som är född 2019. Det är G 1358 Melker. Besättningen har ingen fotröta.

- Besättningen är MV-fri
- Besättningen är ansluten till genbank
- Besättningen finns i Elitlamm

Mikael Brinck
Bälinge 951, 284 92 PERSTORP
E-post: mickebrinck@telia.com
Mobil: 070-8321340

Från Marianne och Tage Karlssons annons

Från Anna-Karin Behms och Gunnar Gustavssons annons

Baggar säljes Småland

3 st baggar f20 säljes lugna o vana med el Och årets bagglamm säljes eventuellt några tack lamm Besättningen är ansluten till elitlamm. MV-fri. Besättningen är ansluten till genbank

- Besättningen är MV-fri
- Besättningen är ansluten till genbank
- Besättningen finns i Elitlamm
- Säljaren kan vara mentor för köparen

Johan Josefsson
Kyrkobol 1 Gällaryd, 331 74 Bor
E-post: josefssonjohan@hotmail.com
Mobil: 0733 846747

Bagge till salu Småland

Bagge far och/eller son i genbanksbesättning till salu. Fadern Markus, född 2016 och G-märkt. Sonen Lillen, född 2020. Transport kan ordnas.

- Besättningen är MV-fri
- Besättningen är ansluten till genbank
- Besättningen finns i Elitlamm
- Säljaren kan vara mentor för köparen

Marianne o Tage Karlsson
Ljunga-Näs, 341 91 Ljungby
E-post: tage.karlsson@ljunga-nas.se
Tel: 0372-16142
Mobil: 0730-351806

Brett utbud av stängseltillbehör & produkter för gård, stall och trädgård

Elstängselnät
50 m x 120 cm

Färdigt stängselpaket

Elvattenkopp flottör
Thermo S35-24V plus

Fodertråg med
avloppsplugg

Foderskopa

Klippmaskin
FarmClipper Profi

Värmearmatur med
skyddsgaller

Fågelbord Grota

Trädgårdsprydnad Fyr

Tel: 08 - 420 027 89 · mån - fre kl 9 - 17 · e-post: shop@lantkompaniet.se

www.lantkompaniet.se

Allt fler upptäcker skinnens stora värde!

Som Du säkert vet, är vår ambition att vara ett berederi för färnärigen. Glädjande nog får vi fler och fler kunder. Det är således många som vill ha **svensk beredning** där vi arbetar för en **bättre miljö och en renare produkt**.

Hos oss kan Du få skinnen med mjuk härligt slipad lädersida såsom: **tvättbar pläd, 35 mm**, eller **tvättbar päls, 18 mm**. Vi mockafärgar även skinnen i olika nyanser med möjlighet till vidareförädling i form av vaxning eller nappatering. Vill Du ullfärga går det också bra. **Mattskinn med full hårlängd** är en annan trevlig variant. Vi har också skinn för olika ändamål till försäljning.

AB TRANÅS SKINN BEREDNING

Kanalgatan 4
Box 1005
573 28 Tranås
Tel 0140-100 50
Fax 0140-186 10
info@tranås-skinn.se
www.tranås-skinn.se

DONNIA SKINN AB

i rätta händer, sedan 1989

Varje år passerar drygt 65.000 skinn genom våra händer. Såväl råa som färdigberedda. Med den stora erfarenheten kan du känna dig trygg i att vi kan hjälpa dig att alltid få fram det bästa av just dina skinn. Att vi dessutom har det nyaste och modernaste reningsverket i Europa, gör att vi också kan garantera att dina skinn bereds med en så liten miljöpåverkan som möjligt.

Sommavägen 17
573 41 Tranås
donniaskinn.se
info@donniaskinn.se
0140-56355

Vi har det Du behöver!

Fårgrindar - Foderhäckar - Vågutrustning
Fodertråg - Rundbalsgrindar

Siltbergs Smide

Produkterna kan beställas genom våra återförsäljare eller via **webbshop: www.siltbergs.se**

SVERIGE

Nordpost/Granngården
Våra produkter kan beställas på alla Granngårdens butiker.
0771-22 24 44
info@nordpost.se
www.nordpost.se

SUNDSVALL
Bengt-Olof Nyman
070-338 10 52
nymanlantbruk@gmail.com

KARLSTAD
Pär Karlsson
070-270 71 27

ULDEVALLA
Karin Johansson
070-713 93 37
Göran Johansson
076-264 37 99

BODAFORS
Bertil Gustafsson
070-404 32 45
bertil@bodafors.nu
www.faturustning.se

HÄSSLEHOLM
Björnterna Lantz AB
0451-190 90

JÄRVSÖ
Leeks Maskin AB
070-511 90 64

UPPSALA
Ole Nygren
Karin Wiennäs
Tel 070-376 52 57
Wenras.nygren@telia.com

VÄSTERÅS
Svenska fårskind AB
070-605 22 64
073-664 43 33

MÄRSTA
Målargränd Butik AB
08-591 470 97

LINKÖPING
Hanna Forsberg
070-9922402
hannaforsberg@hotmail.com

HEMSE/KVILLFORS
Siltbergs Smide AB
Tillverkning/Försäljning
0498-48 01 44

KALMAR/ÖLAND
Jesses Lant & Anläggningsservice
070-760 45 42, 0485-733 44, butik@jesses.nu

623 50 HEMSE • Tel 0498-48 01 44 • Fax 0498-48 46 66
Internet & webbshop: www.siltbergs.se • E-mail: info@siltbergs.se

Tillverkat på Gotland med svensk kvalitet. Välkända, praktiska och specialanpassade produkter. Utformade i samarbete med färgare sedan 1960-talet.

Avsändare:
Ljungbergs Tryckeri AB
Box 100
264 22 Klippan
Sverige

Välkomna till Föreningen Gutefårets årsmöte på Vårdnäs stiftsgård

2022 kommer årsmötet hållas i Östergötland i det vackra eklandskapet på Vårdnäs stiftsgård, vid sjön Stora Rängen 3 mil SO om Linköping, den 5-7 augusti 2022.

Bokning till årsmötet gör man direkt till Vårdnäs stiftsgård på info@vardnas.se eller 013-36 85 00.

Vi har bokat tio stycken dubbelrum och det finns även enkelrum att boka. Flerbäddsrum finns med fyra eller sex bäddar. Tyvärr finns det begränsat antal rum för att ta med våra hundar så man får vara snabb att boka om det är ett önskemål. Ställplats för husbil finns men dessa är inte bokningsbara och då gäller först till kvarn.

Dubbelrum kostar 2 245 kr/person
Enkelrum kostar 2 839 kr/person
Flerbäddsrum kostar 1 999 kr/person
Priser inkl måltider

Måltider:

2022-08-05	Middag 2-rätters kl 18:30
2022-08-06	Frukost Helger 08.00-10.00
10.00	Förmiddagskaffe med kaffebröd
12.00	Lunch
15.00	Eftermiddagskaffe med kaffebröd
18.30	Middag 2-rätters
2022-08-07	Frukost Helger 08.00-10.00
12.00	Lunch som föreningen bjuder på

Om man vill bo någon annanstans och delta under dagarna så kostar måltiderna (exkl frukostar) 1049 kr för fredag till söndag och 749 kr för lördag till söndag.

Fri avbokning fram till fyra veckor innan ankomst.

Vad som kommer att stå på programmet meddelas i nästa nummer men troligen kommer vi utnyttja det faktum att vi befinner oss i eklandskapet. En ny femårsperiod för EU-stöden ska införas och detta funderar vi på att informera om också. Har du andra förslag och idéer så är de välkomna!

VÄLKOMNA!